

Kirje

12.12.2025

VN/35688/2024

VN/35688/2024-OKM-10

Jakelussa mainittu

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä.

Esityksen tavoitteena on lapsen edun turvaaminen esimerkiksi moniammatillista yhteistyötä vahvistamalla. Tavoitteena ajantasaistaa lainsäädäntö, joka koskee sosiaali- ja terveydenhuollon antamaa apua lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä, ja saattaa se vastaamaan nykyistä paremmin eurooppalaisia Barnaul-laatustandardeja. Tavoitteena on myös vakiinnuttaa kansallisessa Bärnäs-hankkeessa tehty työ, ennen kaikkea moniammatillinen yhteistyö, pysyväksi osaksi Opissa-yksiköiden toimintaa. Esityksellä toteutettaisiin näin hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan tapauksissa varmistetaan lapsen edun mukainen tutkinta ja monialainen tuki eri viranomaisten yhteistyönä.

Edellä sanotun kautta esityksen laajempänä tavoitteena on turvata lapsen edun toteutumista rikosprosessissa esimerkiksi lisäämällä maantieteellistä yhdenvertaisuutta lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä sekä vahvistamalla lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamista tunnistaa lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ja puuttua siihen.

Lisäksi tavoitteena on, että lapsen oma kokemus hänen huoltoonsa, asumiseensa ja tapaamisoikeutensa liittyvistä seikoista pystyttäisiin nykyistä paremmin selvittämään erityisen vaativien huoltoriitojen yhteydessä.

Ehdotetun lain mukaisesta toiminnasta aiheutuneet kustannukset korvattaisiin valtion varoista. Korvauksen maksamiseen liittyvät tehtävät siirrettäisiin kuitenkin Lupa- ja valvontavirastolta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle, minkä lisäksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtäväksi säädettäisiin ohjata ehdotetun lain mukaista toimintaa valtakunnallisesti. Esitys tulee liittymään valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa esitystä. Lapsiin liittyvien rikosten ja lapsia koskevien huoltoriitojen selvittäminen on tärkeää, joten esityksen vaikutukset olisivat merkityksellisiä ennen kaikkea lasten kannalta. Voidaan arvioida, että esityksellä olisi lapsiin useita myönteisiä vaikutuksia.

Esityksen vahvuutena on kehittää lainsäädäntöä vastaamaan ajantasaisesti lasten oikeuksien toteutumista lapsiin kohdistuvissa rikosepäilyissä avustamisessa tai erityisen vaativissa huoltoriidoissa, joissa edellytetään erityisosaamista ja moniammatillista yhteistyötä. Lainsäädännöllä selkeytetään toimintaa ja uudelleen organisoinnilla luodaan lapsille yhdenvertaiset palvelut eri hyvinvointialueiden osalta. Tärkeää on, että olemassa olevia vahvuuksia ja voimavaroja hyödynnetään toiminnan perustana, kuten OiPsy-yksiköitä, syvällistä ammatillista erityisosaamista ja hyviä toimintakäytänteitä. Tämä on tärkeää myös kustannusten hillitsemiseksi. THL:n uusi rooli toiminnanohjauksessa on perusteltu esityksen mukaisesti.

Esityksen mukaan pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan OiPsy-yksiköllä olisi oikeus saada lasta koskevat välttämättömät tiedot ensinnäkin viranomaiselta ja muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä. Kohta kattaisi esimerkiksi esitutkintaviranomaisen, syyttäjän, tuomioistuimen ja hyvinvointialueen. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan yksiköllä olisi oikeus saada tiedot opetuksen ja koulutuksen järjestäjältä sekä varhaiskasvatuksen järjestäjältä ja tuottajalta. Säännöksen muotoilussa huomioitaisiin sekä julkiset että yksityiset oppilaitokset ja päiväkodit.

Voimassa olevassa seri-laissa on säädetty lain 4 §:n 1 momentissa koulutuksen järjestäjän velvoitteesta antaa pyynnöstä seri-lain mukaiselle yksikölle maksutta ja salassapitosäännösten estämättä lasta koskevat tiedot ja selvitykset, jotka ovat välttämättömiä seri-laissa tarkoitetun tutkimuksen tekemiseksi. Koulutuksen järjestäjällä tarkoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla erityisesti toisen asteen ja korkea-asteen koulutuksen järjestäjiä sekä esimerkiksi vapaan sivistystyön järjestäjiä. Tähän ei esitetä muutosta. Muutosta esitetään sen sijaan opetuksen järjestäjien osalta, jolla tarkoitetaan esi- ja perusopetuksen järjestäjiä.

Kansliapäällikkö

Heidi Backman

Neuvotteleva virkamies

Merja Niemi

Jakelu

STM Sosiaali- ja terveysministeriö

VN/35688/2024-OKM-10

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: